

Naisliikkeen ja naishistorian vuorovaikutus

Aura Korppi-Tommola

Naishistorian tutkimus on monipuolistanut kuvaa menneisyydestä ja laajentanut tutkimusaluetta. Se on muuttanut historian yleisesityksiä ja oppikirjoja. Entistä paremmin ymmärretään ihmiselämän monimutkaisia kulkuja. Naishistoriantutkimuksessa metodit ovat samoja kuin muussakin tutkimuksessa. Kovia tutkimustuloksia saa vain hyvillä metodeilla. Feministisen liikkeen pehmeiden metodien käsite on historiassa lähinnä tutkimuskohteen ja lähteiden valintaa.

Yhteiskunnan ajankohtaiset kysymykset ovat aina inspiroineet myös historiantutkijoita. Työväenliike aiheutti työväestön olojen historiallisen tutkimuksen ja siirtolaiset ovat tutkineet omaa menneisyyttään. Ns. musta Afrikka sai historiansa Yhdistyneiden Kansakuntien suuressa projektissa 1950-luvulla. Minkä tahansa ryhmän eräänlaisena olemassaolon oikeutuksena on ollut oman ryhmän historian ymmärtäminen. Samalla tavalla naisasialiike on saanut aikaan naishistoriantutkimusta. Liikkeen päämäärät ovat muovanneet myös sitä, mitä naisten historiasta on haluttu tietää. Naisasialiikkeen ohjelmia tarkastelemalla voi myös ymmärtää kunkin aikakauden tutkimuskysymyksiä.

Emansipatorinen naisasialiike 1840–1930

Emansipatorinen naisasialiikkeen päämääränä oli 1800-luvulta lähtien vapauttaa naiset miesten holhouksesta täysivaltaisiksi kansalaisiksi ja nauttimaan samoista oikeuksista miesten kanssa. Naisilta puuttui tuossa vaiheessa alkeiskoulutusta korkeampi koulutus, pääsy suurimpaan osaan ammateista ja julkisista viroista, poliittiset oikeudet ja oikeus päättää omista tuloistaan ja omasta omaisuudestaan. Lapsia pidettiin esisi-

jaisesti isän suvun jatkajina ja nimen kantajina. Tutkimuksella pyrittiin todistamaan, että naiset pystyvät siihen, mihin miehetkin, jos heille annetaan siihen tilaisuus.

Tutkimuksen kysymyksenasettelut myönteilivät näitä teemoja. Ensinnäkin tutkittiin poikkeuksellisia naisia, hallitsijoita, tiedenaisia ja naisryrittäjiä eli sellaisia naisia, jotka olivat erilaisia kuin naisten enemmistö. Ilmestyi elämäkertakirjallisuutta, työtilastoja jne. Toisaalta tutkimuksen avulla todisteltiin, että naiset olivat alistettuja. Verrattiin naisten oloja ja "asemaa" eri näkökulmista ja verrattiin niitä miesten oloihin, joita pidettiin tavoiteltavana normina. Tutkimusmenetelmistä ei keskusteltu, vaan pidettiin itsestään selvänä, että tutkimusta harjoitettiin tunnetuin menetelmin, vain aihepiiri oli uusi.

Suomessa merkittäviä naisasianliikkeen kanalta olivat *Kalenteri Suomen naisten työstä* vuodelta 1894. Se on edelleen oivallinen apuväline tutkittaessa 1800-luvun työoloja. Se tavallaan aloitti tasa-arvotyön tilastojen avulla, mikä traditio jatkuu edelleen. Suomen Naisyhdistyksen puheenjohtaja ja vanhasuomalaisen puolueen kansanedustaja Aleksandra Gripenberg julkaisi laajan vertailevan tutkimuksen *Naisen aseman kehitys eri maissa* 1900-luvun alussa.

Vaikka naisasialiikkeen voimakas aalto vaimeni ensimmäiseen maailmansotaan, naishistorian tutkimus jatkui. Traditiota jatkoivat mm. Sisko Wilkaman *Naissivistyksen kehitys*, Maija Rajaisen *Vanhan Suomen tyttökoulut* ja vielä 1970-luvun lopulla Liisa Ketosen *Tyttöoppikoulut autonomian ajalta ja itsenäisyydenajalta*. Elämäkertakirjallisuudessa Tyyni Tuulio ahkeroi ja hän on kertonut usean merkittävän naisen tarinan. Tämän tutkimustyyppin jatkuvuutta osoittaa se, että Ester Ståhlbergin *Matilda Wrede* -elämäkerrasta vuodelta 1937 otettiin vuonna 1966 vielä 7. painos. Samaa linjaa edustaa

Suomen Akateemisten Naisten liiton tuottamat kaksi pienoiselämäkertojen kokoomateosta *Suomalaisia vaikuttajanaisia 1970 ja -80-luvun taitteesta*.

Toisen maailmansodan jälkeen naiset siirtyivät paljolti takaisin kotilieden ääreen – myös Suomessa, vaikka täällä naisten ansiotyö oli muita länsimaita yleisempää. Rintamalta palaavien miesten työllistäminen oli poliitikkojen ensisijainen huoli. Länsimaissa ja erityisesti Yhdysvalloissa kotirouvana oloa ihannoitiin. Naisten ongelma oli 1950-luvulla, että heillä oli koulutusta ja halua ansiotyöhön, mutta perinteen taakka esti sen: pienten lasten äidin paikka oli kotona. Ihanteena oli toimelias ja pirteä tehopakkaus, jonka koti oli siisti, päivälliset herkullisia ja jonka ympärillä leijui pullan tuoksu. Naisten ansiotyön aste lisääntyi kuitenkin vähitellen ja erityisesti pienten lasten – varsinkin kouluikäisten lasten – äidit lähtivät töihin. Pinnan alla kyti tyytymättömyyttä, joka purkautui uudeksi naisliikkeeksi 1960-luvulla. Pohjoismaissa keskustelu alkoi jo vuonna 1956 Viola Kleinin ja Alva Myrdalin tutkimuksesta *Women's Two Roles. Home and Work*. Suomessa aikaansa edellä ollut pioneeri oli Anna-Liisa Sysiharju, jonka väitöskirja *Equality, Home and Work. A Socio-Psychological Study on Finnish Student Women's Role in Society* hyväksyttiin vuonna 1960.

Yhdysvalloissa tasa-arvoliikkeen aloitti Betty Friedan teoksellaan *Feminine Mystic* vuonna 1963. Se aloitti kotiäiti-ihannetta kritisoivan julkisen keskustelun ensin Yhdysvalloissa ja sitten myös Euroopassa. Teos suomennettiin viisi vuotta myöhemmin, jolloin se osui samaan keskusteluun Elina Haavio-Mannilan suomalaista keskustelua herättäneen teoksen *Suomalainen nainen ja mies* kanssa.

Tasa-arvoliike 1960-luvulla

Suomessa Yhdistys 9 johti 1960-luvun tasa-arvoliikettä. Se vaati samoja mahdollisuuksia naisille ja miehille, mutta hyväksyi julkisen elämän normit naistenkin tavoiteltaviksi. Uskottiin edelleen, että naiset ja miehet ovat perimmiltään samanlaisia, ja että naisten pehmoilu kuuluu korkeintaan yksityiselämään. Naiset vaativat kuitenkin vapautta valita ura omien mieltymysten ja taipumusten mukaan. Työelämän ja perheen yhdistäminen hyväksyttiin, mutta käytännössä sitä vaikea oli toteuttaa.

Työelämälle asetettiin yleisesti kaksi ehtoa.

Äidin oletettiin hoitavan aivan pienet lapset ja naisille suositeltiin sellaisia aloja, joilla perhe-elämä ja työnteko oli yhdistettävissä. Esimerkiksi opettajan työn katsottiin sopivan perheenemännille, koska siihen liittyi pitkiä loma-aikoja. Ammatinvalintaa ohjasi näin poissaolon mahdollisuus enemmän kuin työntekijän taipumus ja tahto alalle.

Toiseksi keskusteluun nostettiin lasten päivähoito kaikkien perheiden palveluna, kun siihen asti vähäiset päivähoitopalvelut oli osoitettu lähinnä kaupunkien työväestölle. Julkinen keskustelu sai katkeriakin sävyjä, kun vastustajat pelkäsivät päivähoiton laitostavan lapset.

Miesten asioista keskusteltiin miesten etujen pohjalta. Lastenkasvatuksessa organisoitiin erilaisia Isät ja pojat -kerhoja ja avioeroissa miehet ryhtyivät vaatimaan oikeutta lapsiinsa. Poikien kasvatuksessa liikahtettiin piirun verran naisten maailmaa kohti, kun eräissä kouluissa aloitettiin kotitalousopetus pojillekin, mikä sitten peruskoulu-uudistuksessa tuli kaikkien poikien ulottuville.

Naisten seksuaalisuudesta puhuttiin uusin sävyin, koska ehkäisymenetelmien kehittyminen toi tälle elämänalueelle uusia mahdollisuuksia. Jo 1800-luvun emansipatorisessa naisliikkeessä oli ollut ns. vapaata rakkautta ihannoiva sivujuonne, mutta se ei käytännössä toiminut.

Tämä tasa-arvoliike loi tutkimusta, joka vielä todisteli että naisetkin ovat ihmisiä, mutta ihmisen määritelmä oli vielä miesten käsissä. Naisten piti olla työelämässä samanlaisia kuin miehet, jotta he menestyisivät. Toisaalta heidän piti hoitaa entiset naisten tehtävät perhepiirissä menestyäkseen avioliittomarkkinoilla, joita toki pidettiin kovin tärkeinä. Mutta keskustelussa oli jo uusi vivahde, kun puhuttiin sukupuolirooleista. Ymmärrettiin siis, että naisten ja miesten rooleihin kasvettiin ja että niistä voisi oppia poisikin. Tuolloin tutkittiin paljon naisia työelämässä, edelleen tuotiin esiin poikkeuksellisia naisia ja erityisesti naisasialiikkeen uranuurtajat ja järjestöt olivat tutkimuksen kohteena.

Tämän ajan klassikkoja oli mm. Eleanor Flexnerin *Century of Struggle*, joka kertoo äänioikeustaistelusta ja Suomessa Märtha von Alfthanin Naisasialiitto Unionin historia ja Tyyni Tuulion katsaus Naisjärjestöjen keskusliiton historiaan.

Feministinen liike 1970-1990

Feministisen 1970-luvun naisliikkeen juuret olivat edellisen vuosikymmenen Yhdysvalloissa radikaalissa opiskelijaliikkeessä. Niissä opiskelijatyötö huomasiivat joutuvansa nopeasti kahvin keittoon pois sieltä, missä todellisista päätöksiä tehtiin. Opiskelevat naiset ja miehet olivat myös erimielisiä siitä, miten ja kenen kanssa sukupuolista vapautta tuli osoittaa. Naiset ryhtyivät tämän takia kokoontumaan keskenään ilman miehiä.

Kun edellisen vuosikymmenen naisasia-liike oli liberalistinen ja reformistinen, uusi feministinen liike oli vasemmistoradikaali ja marxilainen, mutta useimmissa maissa se piti välimatkaa poliittisiin puolueisiin. Kun vasemmistopuolueet yleensä olivat sitä mieltä, että sukupuolten välinen tasa-arvo sisältyy automaattisesti sosialistiseen ideologiaan, naiset eivät käytännössä näin kokeneet.

Joukkotiedotus oli television avulla entistä tehokkaampaa ja matkustaminen oli entistä helpompaa ja yleisempää. Feministinen liike levisi ennen näkemättömällä tavalla. Englannissa Essexissä jo 1969 ja sen jälkeen pian Italia, Saksa, Hollanti, Tanska, Ruotsi ja Suomikin jo olivat saaneet ensimmäiset ryhmänsä. Muutamassa hetkessä näissä maissa oli feministisiä ryhmiä. Feministinen liike koostuikin pienistä epämuodollisista, leimallisesti ystävien ryhmistä.

Feministinen naiskäsitys

Liikkeen ideologiaa ja päämääriä määrittelivät Sulamith Firestone ja Gayle Yates teoksissa *The Dialectic of Sex* ja *What Women Want? The Ideas of the Movement*. Aiemmat naisasianaiset olivat liittoutuneet asialleen myötämielisten miesten kanssa ja yhteistyö toimi monella rintamalla. Poliittikonaiset toimivat poliittisissa puolueissa eikä naispuolueita ollut syntynyt – eräiden militanttien pettymykseksi. Tämä uusi naisliike eristäytyi ja halusi erota miesten "liituroitamaailmasta". Sen iskulauseita olivat: "Naiseus on tarpeeksi!", "Sisarudessa on voimaa!" ja "Yksityinen on poliittista!" tai "Henkilökohtainen on poliittista!"

Näissä iskulauseissa kiteytyi liikkeen sanoma, jonka perusajatus oli naisten oman kokemusmaailman hyväksyminen ihmisen normiksi ja että naisten arvostukset ovat yhtä arvokkaita kuin miesten kovina pidetyt lait. Toisista huolehtimista pidettiin tärkeämpänä kuin talou-

dellisten arvojen laskemista. Korostettiin, että jokainen saa itse päättää ihmisyytensä muodosta. Naisten tuli hyväksyä myös äitiyteen ja parisuhteeseen liittyvät negatiiviset tunteensa. Gayle Yates meni jopa niin pitkälle, että hän irtisanoutui kaikesta yhteistyöstä miesten kanssa ja halusi kieltää naisilta ns. miesten arvot. Avioliittoa pidettiin naisten sarron muotona. Avoliitot, lasten hankkiminen ilman kiinteää parisuhdetta ja lesbouden hyväksyminen kuuluivat liikkeen ideologiaan. Perheelle uhrautuminen ja miehen tarpeiden huomioiminen katsottiin naisten kahlehtimiseksi. [1]

Yatesin hengenheimolaiset eivät hyväksyneet joukkoonsa sellaisia naisjohtajia kuin Indira Gandhi, Margaret Thatcher tai Suomessa tuolloin ministerinä toiminutta Pirkko Työläjärveä. Feministisen liikkeen kriitikot – Suomessa Riitta Jallinoja ja Aili Nenola – huomauttivat, että näin näiltä naisilta kiellettiin oikeus määrittellä oma naiseutensa. Edelleen he olivat sitä mieltä, että muodollisen ohjelmanpuutteestaan huolimatta feministeillä oli ennakkokäsitys siitä, miten naisena oleminen tuli ymmärtää. [2]

Erottautuakseen entisestä feministit eivät halunneet yhteistä ohjelmaa tai johtajia. Toimittiin pienissä vertaisryhmissä, joissa vaihdettiin kokemuksia. Kysymys oli riittämättömyyden tunteesta, jota lähdettiin poistamaan. Terveysten liittyvät seikat puhuttivat – synnytyskivun lievitäminen lääkkein oli eräs seuraus naisten liikehdinnästä. Tunne-elämän, ihmissuhteiden ja yksityiselämän korostaminen olivat paljon puhuttujen pehmeiden arvojen takana, kun yksityisestä tuli poliittista. Negatiivisena pidetyistä ilmaisuista tehtiin voimavara. Suomen ensimmäisiä feministiryhmiä olivat Rödkarringarna; naistutkimusta esittelevät teokset *Akanvoirtaan* ja *Noidannuolia*.

Naisten ja miesten eroja korostettiin päinvastoin kuin aiempien naisasia-liikkeiden aikana, jolloin eroja pyrittiin poistamaan tai niiden merkitystä vähättelemään.

Nykyaikainen naistutkimus

Uusi naisliike vaikutti myös tutkimuksen kysymyksenasetteluihin. Ero entiseen oli se, että nyt yliopistoissa oli jo tutkijoina ja opettajanviroissa väitelleitä naistohtoreita, jotka saattoivat toimia yliopistojen tutkimuksen ja opetuksen vapauden nimissä, ei vain Suomessa vaan muuallakin. Suomessa väittelijöistä naisia oli vielä 1960-luvulla vain noin 10 prosenttia ja 1980-luvun alussa noin

20 % (1982). Naistutkimuksen tiennäyttäjät olivat hankkineet kannuksensa omilla tieteenaloillaan muita aihepiirejä tutkimalla. Suomessa heitä olivat mm. Elina Haavio-Mannila, Päivi Setälä, Auli Hakulinen, Raija Sollamo ja Liisa Rantalaiho.

Yhdysvalloissa kehitettiin tieteidenvälisiä naistutkimuksen (Women's Studies) -ohjelmia, joiden esikuvia olivat alueelliset tutkimusohjelmat kuten American Studies, East-European Studies, Sino-Sovyet studies. Tiedot kantautuivat tutkimuskirjallisuuden ja tutkijanaisten mukana myös Suomeen. Suomen Akatemia järjesti vuonna 1980 valtakunnallisen naistutkimuksen seminaarin ja piti naistutkimusta sen jälkeen painopistealueena. Kirjailija Kaari Utrion populaari yleisesitys *Eevan tyttäret* sai aikaan melkein kansanliikkeen. Sen tieteellisyydestä keskusteltiin jonkin verran tutkijayhteisössä ja myös kriittisiä lausuntoja esitettiin. Eevan tyttäret kuitenkin todisti lukevan yleisön kiinnostuksen naishistoriaan. Naistutkimusta oli selvästi ilmassa.

Modernin naistutkimuksen tavoitteita määriteltiin 1970-luvun lopulta lähtien eri tieteenaloilla. Ensimmäisiä olivat sosiologit. Katariina Eskola ym. *Naisnäkökulmia* ilmestyi 1979. Sen jälkeen ja varsinkin 1980-luvun puolenvälissä määrittelyä ja keskustelua jatkettiin – läheteltiin noidannuolia ja soudettiin akanvirtaan ja pohdittiin, kuka kesytti tulen. Naistutkijat etsivät toisenlaista tasa-arvoa. Historiasta tuli merkittävä apu tiede kaikilla naistutkimuksen tieteenaloilla, kun naiset etsivät omia juuriaan. Ensimmäiset väitöskirjatkin hyväksyttiin sosiologiassa – ja niiden näkökulma oli historiallinen. Riitta Auvisen *Nainen miehen yhteiskunnassa* (1977) ja Riitta Jallinojan *Suomalaisen naisasialiikkeen taistelukaudet* (1983) olivat ensimmäiset väitöskirjat, joissa oli nykyaikaisen naisnäkökulman mukainen tutkimusote.

Muilla aloilla pätevyityneet tutkijat alkoivat luennoida naishistoriasta. Ensimmäiset naishistorian kurssit olivat Helsingin yliopistossa 1982, Tampereella 1984 ja Turussa 1985. Turussa järjestettiin syksyllä 1983 kansainvälisten kysymysten seminaari Nainen historiassa. Samoihin aikoihin dosentti Päivi Setälä alkoi luennoida antiikin naisista.

Naistutkimuksesta kiinnostuneet historian-tutkijat olivat hämmentyneitä. Historiankirjat kertoivat miehistä sankareita. Koulukirjoissa naisille tarjottiin esikuviksi sellaisia naisia kuin Jeanne d'Arc ja Armi Kuusela. Naiset ryhtyivät etsimään muitakin naisia historiasta – jotainhan naiset epäilemättä olivat tehneet. Mutta

olivatko he olleet vain toisia, merkityksettömiä kun he eivät olleet poliitikkoja? Joukko helsinkiläisiä naishistorioitsijoita tutki kansainvälistä kirjallisuutta ja kokoontui Tasa-arvoasianneuvottelukunnassa. Naistutkimuksen koordinaattori Liisa Husu toimi kokoonkutsujana ja taustatukena. Suurimmat inspiraation lähteet olivat Gerda Lernerin *The Majority Finds its Past. Placing Women in History* (1979) ja Berenice Carrollin toimittama *Liberating Women's History* (1976) sekä Claudia Koonzin ja Renate Bridenthalin *Becoming Visible* (1977). Tämän työn tuloksena ilmestyi teos *Naiskuvista todellisuuteen. Tutkimusnäkökulmia naishistoriaan* (1984).

Kun naishistoriaa ei saatu useista esityksistä huolimatta pohjoismaisten historioitsijakokousten pääteemoiksi, naishistorian tutkijat ryhtyivät kokoontumaan keskenään; ensimmäisen kerran vuonna 1983 Oslossa [3]. Pohjoismaiset naishistorian tutkijat kokoontuvat edelleen säännöllisesti. Gunhild Kyle, Gunnar Quist, Yvonne Hirdman, Ida Blom, Kari Melby ja Bente Rosenbeck tulivat tutuiksi. Heiltä opittiin myös, että lapset voi ottaa mukaan kansainvälisiin kokouksiin, jos niissä on lastenhoito järjestetty.

Mitä tämä naisnäkökulma tutkimuksessa yleensä ja naishistoriassa erikseen sitten on? Naisnäkökulma tieteessä tarkoitti, ettei miesten arvoja pidetty normina, vaan naisten omia valintoja ja vaikutuspiiriä ryhdyttiin tutkimaan. Naistutkimuksen tehtäväksi annettiin tuottaa tietoa, jonka perusteella naiset voivat muovata yhteiskuntaa omista arvoalinnoistaan käsin.

Naistutkimus toi tieteellisen tarkastelun kohteeksi sukupuolijärjestelmien lisäksi aiemmin vähäpätöisinä pidettyjä aihepiirejä, kuten perhe-elämä, arjen askareet ja hoivatyö. Tutkijat löysivät työläisnaisen, joka oli huolehtinut perheestä, ansainnut elantonsa palasina siivoamalla, pyykkiä pesemällä ja tehdastyössä sekä säätyläisperheiden palvelijoina. Naisaiheisia väitöskirjoja alkoi ilmestyä. Monet 1990-luvulla naishistorian aiheista väittelleet mm. Pirjo Markkola ja Mervi Kaarninen ja Vuokko Lepistö olivat olleet mainituilla ensimmäisillä naishistorian kursseilla.

Åbo Akademiin perustettiin Naistutkimusinstituutti 1986 ja Helsingin yliopistoon Kristiina-instituutti yliopiston 350-vuotisjuhlien yhteydessä. Sen jälkeen naistutkimus on saanut laitoksen useissa muissakin yliopistoissa. 1990-luvulla nimitettiin kahdeksan naistutkimuksen professoria. Ensimmäistä professuuria

Helsingissä hoiti Päivi Setälä 1991–1994.

Naistutkimuksen omien laitosten perustaminen aiheutti väittelyä tiedeyhteisössä. Osa tutkijoista korosti sitä, ettei saanut eristäytyä ja olla pelkästään "naishistorian tutkija", vaan oli pysyttävä valtavirran mukana oltava "historiantutkijoita". [4] Laitosten puolustajat taas katsoivat, että naistutkimuksen oli saatava resursseja, jotta tutkimusaukkoja voidaan täyttää. Naistutkimusinstituutit ovat ansainneet paikansa tiedeyhteisössä ja naishistorian aiheita tutkineet tohtorit ovat kovia kilpailijoita virkoja täytettäessä. Eristyminen ei ole sysännyt naistutkijoita – ainakaan kaikkia – akateemisen maailman sivuvirtaan. Tulevaisuus näyttää, noustaanko naistutkimusinstituuteista tieteenalojen, tiedekuntien ja yliopistojen johtoon.

Selkeästi nähdään kuitenkin, että joillakin laitoksilla naishistoriaan ja naisiin historian tutkijoina on suhtauduttu myönteisemmin kuin joillain toisilla laitoksilla. Historian eri osalueiden virkoihin nimitetyistä professoreista vain kolme on naisia: taloushistorian professori Riitta Hjerppe Helsingissä, Suomen historian professori Kirsi Vainio-Korhonen Turussa ja yleisen historian professori Marjatta Hietala Tampereella. Viimeksi mainittu on nyt akateemiaprofessorina. Lisäksi Turun yliopiston naistutkimuksen professori Marianne Liljeström on väitellyt historian alalta. Tämän perusteella ei voi kovin suuria johtopäätöksiä tehdä varsinkaan, kun Hietalan ja Hjerppen tuotannon pääpaino on muilla historian tutkimuksen osalueilla.

Naishistoriantutkimuksessa metodit ovat samoja kuin muussakin tutkimuksessa. Kovia tutkimustuloksia saa vain hyvillä metodeilla. Feministisen liikkeen pehmeiden metodien käsite on historiassa lähinnä tutkimuskohteen ja lähteiden valintaa. Näkökulmat ovat erilaisia, tutkimuskohteen elämänpiirin takia sen lähdeaineistot painottuvat yksityiseen kirjeenvaihtoon, päiväkirjoihin jne. Myös julkisista arkistoista on löytynyt naisia koskevaa materiaalia, kun dokumentteja on sillä silmällä luettu. Mirja Härkösen Suomen Kulttuurirahaston tuella naishistorian lähteistä kokoama teos *Naisia, asiakirjoja, arkistoja* on paksu teos.

Naishistorian ja naistutkimuksen menestystä auttoi alkuun Suomen Akatemian painopistepolitiikka. Myös se, että yliopistoissa on ollut miespuolisia tutkijoita, jotka ovat tukeneet naistutkimusohjelmia. Suhtautuminen on kuitenkin ollut vaihtelevaa. Erityisesti naishistoriantutkijoita pohdituttaa, miksi esimerkiksi

naispuolisen poliitikon toiminnan tutkiminen on naishistoriaa eikä poliittista historiaa.

Naishistorian tutkimus on monipuolistanut kuvaa menneisyydestä ja laajentanut tutkimusalueetta. Se on muuttanut historian yleisesityksiä ja oppikirjoja. Entistä paremmin ymmärretään ihmiselämän monimutkaisia kulkuja. Henkilöhistoriaa tutkitaan nykyään vilkkaasti ja tutkijat samoin kuin lukeva yleisö ovat edelleen kiinnostuneita merkkihenkilöistä. He ovat kuitenkin yhä useammin naisia – myös historiassa. Hyvä tutkija tarkastelee menneisyyden naisia yhteisönsä jäsenenä ja tällä tavalla naishistoria tulee osaksi kaikkien historiaa: naiset, lapset, perheet, miehet ovat aina eläneet kuitenkin yhdessä.

VIITTEET

- [1] Naisasialiikkeen tavoitteita eri aikoina ks. *Jallinoja* 1983 ja *Korppi-Tonnola* 2001.
- [2] *Jallinoja* 1987, *Nenola* 1999.
- [3] Nordisk Kvinnehistoriemøte, Oslo 20.–23. februar 1983, NAVFs sekretariat for kvinneforskning, *Arbeidsnotat* 1/84.
- [4] *Sulkunen* 1991.

KIRJALLISUUTTA

- Alfthan, Märtha von (1966): *Seitsemän vuosikymmentä Naisasialiitto unionin historiaa*. Helsinki.
- Auvinen, Riitta (1977): *Nainen miehen yhteiskunnassa. Historiallinen, teoreettinen ja empiirinen tutkimus naisen asemasta*. Helsinki.
- Bridenthal, Renate – Koonz, Claudia (1977): *Becoming visible. Women in European History*. Boston.
- Carrroll, Berenice A. (1976): *Liberating Women's History. Theoretical and Critical Essays*. Bloomington.
- Eskola, Katariina – Haavio-Mannila, Elina – Jallinoja, Riitta (1977): *Naisnäkökulmia*. Porvoo.
- Firestone, Sulamith (1988): *The Dialectic of Sex: the Case for Feminist Revolution*. Lontoo.
- Flexner, Eleanor (1959): *Century of Struggle*. New York.
- Gripenberg, Aleksandra (1905–09): *Naisasian kehitys eri maissa, I–IV*. Helsinki.
- Haavio-Mannila Elina (1968): *Suomalainen nainen ja mies. Asema ja muuttuvat roolit*. Porvoo.
- Härkönen, Mirja (1993): *Naisia, asiakirjoja, arkistoja. Suomen naishistorian lähteitä*.
- Jallinoja, Riitta (1983): *Suomalaisen naisasialiikkeen taistelukaudet*. Porvoo.
- Jallinoja, Riitta (1987): "Naistutkimuksen ja naisliikkeen suhde: puheenvuoro eräistä ongelmista". Teoksessa *Tulen kesyttäjät. Suomalaista naistutkimusta*. Porvoo.
- Ketonen, Liisa (1977): *Suomen tyttöoppikoulut autonomian aikana*. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 53, Helsinki.
- Ketonen, Liisa (1980): *Suomen tyttöoppikoulut itsenäisyyden aikana peruskoulujärjestelmään siirtymiseen asti*. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 85.

Klein, Viola – Myrdal Alva (1956): *Women's Two Roles. Home and Work*. Lontoo.
Korppi-Tommola, Aura (1984): "Mitä naishistoria on?" Teoksessa Kostiainen, Auvo (toim.), *Nainen historiassa*, Turku 1984, s.9-16.
Korppi-Tommola, Aura (2001): *Tahdolla ja tunteella tasa-arvoa. Naisjärjestöjen keskusliitto 1911–2001*. Jyväskylä.
Kostiainen, Auvo (toim.) (1984): *Nainen historiassa. Historian perintö 10*, Turku.
Laine, Leena – Markkola Pirjo (toim.) (1989): *Tutkimaton työläisnainen*. Tampere.
Lerner, Gerda (1981): *The Majority Finds its Past. Placing Women in History*. New York.
Naiskuvoista todellisuuteen. Tutkimusnäkökulmia naishistoriaan, Porvoo 1984.
Nenola, Aili (1999): "Suomalainen naistutkimus. Tasa-arvovuskosta ongelmien tiedostamiseen". Teoksessa Lipponen Päivi – Setälä, Päivi (toim.) (1999), *Suomalainen nainen*, s. 59-69.
Nordisk Kvinnemohistoriemöte, Oslo 20.–23. februar 1983. NAVFs sekretariat for kvinneforskning, Arbeidsnotat 1/84
Noidannuolia, Tutkijanaisten aikakirja. Mänttä 1985.
Setälä, Päivi (1984): "Naishistorian kansainvälisistä tutkimusteemoista". Teoksessa Kostiainen Auvo (toim.), *Nainen historiassa*, Turku, s.17-24.

Setälä, Päivi – Kurki, Hannele (toim.) (1988): *Akanvirstaan*. Helsinki.
Sinkkonen, Sirkka – Ollikainen, Eila (1982): *Toisenlainen tasa-arvo*. Pieksämäki.
Sulkunen, Irma (1987): "Naisten järjestäytyminen ja kaksijakoinen kansalaisuus". Teoksessa Alatalo, Risto ym., *Kansa liikkeessä*, Vaasa.
Sulkunen, Irma (1991): *Retki naishistoriaan*, Helsinki.
Sysiharju, Anna-Liisa (1960): *Home, Equality, and Work. A Socio-Psychological Study on Finnish Student Women's Attitudes towards the Woman's Role in Society*. Mikkeli.
Tulen kesyttäjät. Suomalaista naistutkimusta. Porvoo 1987.
Tuulio, Tyyni (1961): "Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton 50-vuotiselta taipaleelta". Teoksessa 50 vuotta Suomen naisten yhteistyötä. Tammisaari.
Wilkama, Sisko (1938): *Naissivistuksen periaatteiden kehitys Suomessa 1840- ja 1880-luvuilla. Pedagogis-historiallinen tutkimus*. Helsinki.
Yates, Gayle (1975): *What Women Want: the Ideas of the Movement*. Cambridge, Mass.

Kirjoittaja on Suomen historian dosentti Tampereen yliopistossa sekä Tieteellisten seurain valtuuskunnan toiminnanjohtaja.

Vuoden Tiedekirja -palkinto

Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokous

Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokous pidetään perjantaina 19.3.2004.
Paikkana Tieteiden talo, sali 104 (Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki).

OHJELMA:

Klo 11.00 **Vuoden tiedekirja** -palkinnon jako
Palkintoraatiin ovat kuuluneet professori *Mikael Fortelius*, professori *Lea Laitinen* ja dosentti *Kalle Michelsen*

Klo 11.15 Valtionarkistonhoitaja *Jussi Nuorteva* (Kansallisarkisto) puhuu Euroopan unionin tiedeyhteistyöstä

Klo 12.00 Lounastauko

Klo 13.00 **Valtuuskunnan vuosikokous**

Lisätietoja:

Vuosikokousasiat: Aura Korppi-Tommola, puh. (09) 228 69 222,
Vuoden Tiedekirja -palkinto: Jan Rydman, puh. (09) 228 69 227